

Tjänsteutlåtande

Österåkers kommun
Miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum: 2022-05-25
Ärendenr: MHN-2022-1241-460
Fastighetsbeteckning:

Extra remiss avseende ny riskklassningsmodell för livsmedelskontrollen

Sammanfattning

Livsmedelsverkets extra remiss innebär en justering av kontrollfrekvensen i sista led och en differentiering av riktvärdet för kontrolltid, där sista led har lägsta riktvärdet. Vid testberäkning av 100 slumpvis utvalda anläggningar i Österåkers kommun minskade årliga kontrolltiden med ca 26 %. Den tidigare beräkningsmodellen som var ute på remiss i december 2021 gav en beräknad minskning med ca 20 %.

Livsmedelsverket önskar synpunkter på den föreslagna modellen och tillhörande konsekvensutredning senast den **19 juni 2022**.

Beslutsförslag

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

Anta miljö- och hälsoskyddsavdelningens yttrande som sitt och överlämna yttrandet till Livsmedelsverket som Österåkers kommuns svar på remissen:

1. Livsmedelsverkets extra remiss, Dnr 2020/01137. Livsmedelsverkets förslag till ny modell för fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll.

Bakgrund

Livsmedelsverket har, mot bakgrund av de remissvar som inkom vid föregående remiss avseende ny riskklassningsmodell för livsmedelskontrollen, arbetat fram riktvärden för kontrolltid samt en djupare konsekvensanalys. Beräkningstabellerna för inriktning sista led och tidigare led har, efter den djupare konsekvensanalysen, i vissa delar justerats.

Den extra remissen ger nu möjligt att lämna synpunkter på följande förslag:

- Riktvärden för kontrolltid
- Justerade beräkningstabeller för beräkning av riskklass och kontrollfrekvenser i ny modell för fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll
- Fördjupad konsekvensanalys

Den nya modellen för fastställande av kontrollfrekvenser bygger för sista led (restauranger, butiker, skolkök mm) på en storleksindelning som följer av antalet årsarbetskrafter för den aktuella anläggningen. Livsmedelsverket önskar därför särskilt synpunkter på relationen mellan årsarbetskrafter och antal producerade portioner för verksamheter placerade i sista led.

De grundprinciper som Livsmedelsverket har utgått från vid framtagande av en ny modell för fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll är följande:

- Modellen ska vara harmoniserad med den nya myndighetsrapportering och de krav som ställs på rapportering till EU-kommissionen.
- Modellen ska möjliggöra reducerad kontrollfrekvens genom tredjepartscertifiering.
- Modellen ska ge förutsättningar för att den offentliga kontrollen utförs regelbundet och med lämplig riskbaserad frekvens, och styra kontrollen dit den har störst effekt. Det innebär en förskjutning av kontrollresurser från sista led till tidigare led för att upptäcka och förebygga såväl hälsorisker som informationsbrister tidigare i livsmedelskedjan.
- Modellen ska ge en tillräcklig kontrollfrekvens för företag i tidigare led där det bedöms finnas risk för avsiktliga överträdelser av lagstiftningen. Detta för att vilseledande och bedrägligt förfarande ska kunna identifieras och stoppas tidigt i livsmedelskedjan, innan livsmedlet sprids till många konsumenter.
- Föreskrifter ska tas fram för att öka möjligheterna till en mer enhetlig riskklassning i hela landet.

Beräkningstabellerna för inriktningarna sista led och tidigare led har justerats i antingen poängintervall, intervall för omfattning, och/eller kontrollfrekvenser för en viss riskklass. Beräkningstabellerna för inriktningarna huvudkontor och dricksvatten är oförändrade i förhållande till det ursprungliga remissförslaget.

Yttrande

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens analys avser förhållandet mellan föregående beräkningsmodells utslag och den i den extra remissen redovisade beräkningsmodellens utslag, samt hur det påverkar livsmedelskontrollen i Österåkers kommun där livsmedelskontrollen i stor omfattning sker i sista led.

Den fördjupade konsekvensanalysen förefaller vara väl genomarbetad och analyserad på djupet, med många bra slutsatser. Vad avser tabellen med den fördjupade konsekvensanalysen och antal årsarbetskrafter i relation till antal portioner (bilaga 3) så kan vi vid granskning av exempelverksamheter i konsekvensberäkningen inte relatera typanläggningar i sista led till exempelverksamheterna. Antal årsarbetskrafter i förhållande till antal portioner är grovt överskattad i de flesta exemplen. Som exempel har en förskola som producerar livsmedel och har tillagning av ca 70 p/dag oftast upp till en årsarbetskraft, inte två som i exempelverksamheten. Vår erfarenhet är antal portioner/dag är underskattat i förhållande till antal årsarbetskrafter i flertalet exempel.

Vi saknar bland exempelverksamheterna ett tydligt exempel på livsmedelsbutiker med tillagning, nedkylning, bakning, utformning av märkning, förpackning/märkning och 7-10 årsarbetskrafter i produktionen, totalt 30 - 40 årsarbetskrafter. Vi har svårt att se vilket exempel som bäst redogör för det aktuella fallet.

Det föreslagna riktvärdet för kontrolltid i sista led bedöms vara rimligt vid en etablerad verksamhet. Vid en nystartad verksamhet bedöms kontrolltiden i de flesta fall vara alldeles för liten då den första kontrollen, oavsett verksamhetstyp, ofta tar längre tid. Vid testklassning med riktvärdet i testverktyget blir det tydligt att riskklassningssystemet endast är anpassat till etablerade verksamheter. Vi saknar tydlig information om hur vi ska hantera en nystartad livsmedelsverksamhet inom det föreslagna riskklassningssystemet.

Avdelningens slutsatser

Genom användning av Livsmedelsverkets verktyg för testberäkning 2022-05-06 och genom jämförelse med Livsmedelsverkets tidigare verktyg för testklassning-aktiviteter-och-produktgrupper 2, har miljö- och hälsoskyddsavdelningen kommit fram till att:

Vid testberäkning av 100 slumpvis utvalda anläggningar minskade den årliga kontrolltiden med 87,4 timmar från 335 till 247,6 timmar, det vill säga en minskning med ca 26 %. Se bild nedan. Tidigare beräkningsmodell gav en beräknad minskning med ca 20 %.

Totalt antal testade anläggningar	100	Totalt årlig kontrolltid enligt den nuvarande modellen	335	Differens i total årlig kontrolltid	87,4
Totalt antal årliga kontroller	79,4	Totalt årlig kontrolltid enligt den nya modellen	247,6	Till Formuläret	

Slutsatsen är därför att den totala planerade kontrolltiden i Österåkers kommun uppskattningsvis kommer att minska med ca 26% vilket medför en minskning med ca 180 timmar och att de planerade intäkterna därmed kommer att minska med ca 250 tkr. En konsekvens av den nya modellen är att tiden för den oplanerade kontrollen som sker till följd av avvikelser vid den planerade kontrollen, kommer att öka. Även intäkterna för den oplanerade kontrollen kommer att bli svåra att uppskatta och tiden för att skriva beslut om avgift, fakturering mm kommer att öka.

Dricksvattenanläggningarna i kommunen har totalt ca 34 timmar/år i dagens riskklassningssystem och får ca 36,8 timmar/år med föreslagen riskklassning.

Förskolor med tillagning tappar i genomsnitt 54 %, från ca 7 timmar/förskola och år i erfarenhetsklass B eller 3,5 timmar/förskola i erfarenhetsklass A till 2,4/förskola timmar i normalläge i föreslagen riskklassning. En kontrollfrekvens på 0,8 kontroller/år.

Förskolor med endast mottagning och liten egen hantering av livsmedel går från 1-2 timmar/förskola och år i nuvarande riskklassningssystem till 0,6 timmar/förskola i föreslagen riskklassning.

Anläggningar i tidigare led, till exempel grossister eller matmäklare får i det föreslagna riskklassningssystemet en ökad årlig kontrolltid med ca 63 % eller totalt ca 10 timmar i Österåkers kommun.

Pizzeriorna får i det redigerade förslaget till riskklassningssystem en kontrollfrekvens på 1/år vilket motsvarar 3 timmar/år och pizzeria. Det är en klar förbättring mot tidigare förslag då det ofta är där vi ser livsmedelsfusk, medvetet eller omedvetet.

Det nya testberäkningsverktyget ger fortfarande få kontroller i sista led. Det väcker

frågan om tanken är att vi ska arbeta mindre förebyggande och mer ambulerande och bedriva mer tillsyn efter klagomål eller vid utredningar om misstänkt matförgiftning?

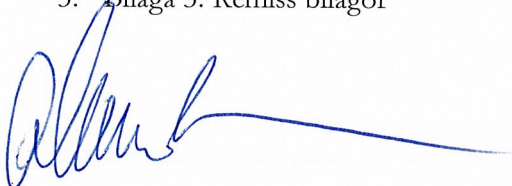
Frågetecken finns även i de fall verktyget ger en orimligt hög respektive låg kontrollfrekvens. Kommer det då att finnas möjlighet för kontrollmyndigheten att själv anpassa kontrollfrekvensen till en mer rimlig nivå?

Tidigare beredning

1. MHN-2021-2333-460, 7 dec 2021

Bilagor

1. Bilaga 1. Remiss missiv
2. Bilaga 2. Remiss pm
3. Bilaga 3. Remiss bilagor

Maria Lindström
Miljö- och hälsoskyddschef

Lezlie Lindhé
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Expedieras:

Remissvaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till livsmedelsverket@slv.se

Ange diarienummer 2020/01137 i ämnesraden på e-postmeddelandet och i yttrandet.

Remissinstansens namn bör anges i dokumentnamnet.

Akt